आश्रयाधिक्ये यथा—

'किमधिकमस्य ब्रूमो महिमानं वारिधेर्हरिर्यत्र ।
अज्ञात एव शेते कुक्षौ निक्षिप्य भुवनानि ॥'

आश्रिताधिक्ये यथा—

'युगान्तकालप्रतिसंहृतात्मनो
जगन्ति यस्यां सविकासमासत ।
तनौ ममुस्तत्र न कैटभद्विष-
स्तपोधनाभ्यागमसंभवा मुदः ॥'

अन्योन्यमुभयोरेकक्रियायाः कारणं मिथः ॥ ७२ ॥

'त्वया स शोभते तन्वी तया त्वमपि शोभसे ।
रजन्या शोभते चन्द्रश्चन्द्रेणापि निशीथिनी ॥'

यदाधेयमनाधारमेकं चानेकगोचरम् ।

श्रयिणो वा आधिक्ये महत्त्वातिशये । प्रतिपाद्ये इति शेषः ॥ **अज्ञात एवेति** । एकदेश एव शयनात्समुद्रस्थैः सर्वैः सत्त्वैर्न ज्ञायत इत्यर्थः । अत्र 'कुक्षौ निक्षिप्य' इत्यनेन हरेर्महत्त्वमवगम्यते, समुद्रैकदेशे तच्छयनेनाश्रयस्य समुद्रस्यातिशयमहत्त्वं व्यज्यते ॥ **युगान्तेति** । नारदागमे श्रीकृष्णस्य हर्षातिशयवर्णनमिदम् । युगान्तकाले प्रलयसमये प्रतिसंहृताः[1] स्वोदरं प्रवेशिता आत्मानः समस्तप्राणिनो येन तस्य कैटभद्विषः श्रीकृष्णस्य यस्यां तनौ जगन्ति सविकासमयन्त्रणं यथा स्यात्तथा आसत, तस्यां तनौ तपोधनस्य नारदस्य अभ्यागमसंभवा मुदो न ममुर्नावकाशं प्राप्ताः । अत्र 'जगन्ति' इत्यादिना श्रीकृष्णतनोराश्रयस्याधिक्यमुक्तम् । तत्रावकाशालाभादाश्रितानां मुदामतिमहत्त्वं व्यज्यते ॥ अन्योन्यालंकारमाह—**अन्योन्यमिति** । अत्र चेदित्यनुषज्यते । उभयोरेकजातीययोः क्रिययोर्मिथः परस्परं चेत्कारणं तदान्योन्यनामालंकारो भवतीत्यर्थः ॥ **त्वया सेति** । अत्र परस्परशोभयोः परस्परकारणम् । क्रियापदं गुणस्याप्युपलक्षणम् । तेन 'निशया रुचिरश्चन्द्रश्चन्द्रेण रुचिरा निशा' इत्यत्राप्ययमलंकारः । 'दुदोह गां स यज्ञाय सस्याय मघवा दिवम्' इत्यादिव्यावृत्तये 'उभयोः' इति । अत्र स्वं स्वं दोहनं प्रत्येव स्वं स्वं कारणं न तु परस्परस्य दोहनं प्रति परस्परं कारणम् । अत्र कारणयोः क्रिययोश्च शब्दैक्यं वैचित्र्यपरिपोषकमेव, न तु नियामकम् । तेन 'नलेन भायाः शशिना निशेव त्वया स भायाभिशया शशीव' इत्यादौ शब्दभेदेऽप्ययमलंकारः ॥ विशेषालंकारमाह—**यदाधेयमिति** । यच्छब्दो यदार्थः । इतरस्य शक्यस्य कार्यस्य अप्रका-

---

1. यदिति । आधारमन्तरेणाधेयं न वर्तत इति स्थितावपि यस्तत्परिहारेणाधेयस्योपनिबन्धः स एको विशेषः । यच्चैकं वस्तु परिमितं युगपदनेकधा वर्तमानं क्रियते स द्वितीयः । यत्किंचिदारभमाणस्यासंभाव्यवस्त्वन्तरकरणं स तृतीय इति ॥

---

1. 'संभृताः' घ.